

Rechtszaken en aangiftes van georganiseerd sadistisch misbruik bij minderjarigen

Tijdelijke Onderzoekscommissie Georganiseerd Sadistisch Misbruik van Minderjarigen (Commissie Hendriks)

Inleiding

Personen die aangeven als minderjarige slachtoffer te zijn geweest van georganiseerd sadistisch misbruik zeggen in interviews dat aangifte doen om verschillende redenen voor hen een probleem is. Een deel van hen geeft aan geen vertrouwen te hebben en angstig te zijn voor politie en justitie. Ook vrezen ze niet geloofd te worden en te worden weggezet als onbetrouwbaar vanwege al dan niet bestaande psychische problemen. Anderen vertellen bang te zijn voor straffen vanuit de groep die hen misbruikt.¹ In veel gevallen komen zij dan ook niet tot het doen van een officiële melding bij de politie en het doen van aangifte. Om die reden is er beperkt zicht op de inhoud van verklaringen van slachtoffers en mogelijke getuigen.

Met betrekking tot georganiseerd sadistisch misbruik met ritueel satanische aspecten heeft het niet doen van aangifte mede om deze redenen concreet tot gevolg dat er nauwelijks vervolgingen en veroordelingen van de vermeende daders terug te vinden zijn in de officiële (politie)registraties. Om die reden is het niet mogelijk om tot een uitgebreide rechtspraakanalyse te komen waaruit patronen over de inhoud van rechtszaken over dit type misbruik te halen zijn.² Om toch tot een informatieve analyse te komen over aangiftes, vervolgingen en rechtszaken is ervoor gekozen om meerdere (openbare) bronnen te raadplegen. Het gaat daarbij – waar mogelijk – zowel over juridische data als over niet-juridische informatiebronnen zoals mediabronnen.

Dit deelrapport brengt in kaart wat er aan aangiftes en rechtszaken bekend is en wat er naar voren komt omtrent de inhoud van de uitspraken bij het zoeken in open databanken. De mediaberichten geven zicht op aangiftes en rechtszaken die niet specifiek gaan over dit type misbruik, maar in sommige bronnen wel in verband worden gebracht hiermee. Tot slot beoogt dit deelrapport ook meer zicht te geven op de argumenten en omstandigheden voor melders of voor de politie en het Openbaar Ministerie (OM) om niet tot aangifte en vervolging over te gaan.

Methoden

Verschillende bronnen zijn gebruikt voor het overzicht over de periode 1990-2021. Deze periode is gekozen omdat in het begin van de jaren negentig in Nederland de Eper incestzaken speelden, waarbij er gesproken is over ‘georganiseerd sadistisch misbruik met

¹ In onder meer het deelrapport over *Brieven van Slachtoffers* worden deze wat uitgebreider genoemd.

² Een rechtspraakanalyse beschrijft verbanden, patronen of ontwikkelingen in rechterlijke uitspraken op een structurele wijze na juridische en niet-juridische factoren gecodeerd en geïnterpreteerd te hebben. Het gaat in zo’n analyse niet om de juistheid van juridische oordelen. De analyse wordt uitsluitend verricht op de tekst van uitspraken (Verbruggen, 2021; p. 9).

satanisch rituele aspecten'. Er is via Rechtspraak.nl gezocht naar uitspraken en aanvullend is nagegaan wat uit mediabronnen naar voren komt over gerechtelijke uitspraken of aangiftes. Verder is nagegaan welke veroordelingen in andere typen zaken volgens de mediabronnen gerelateerd zouden zijn aan georganiseerd sadistisch seksueel misbruik met ritueel satanische aspecten. Tot slot is op basis van mediabronnen nagegaan of er informatie beschikbaar is over aangiftes van specifiek het hier onderzochte type misbruik. Hieronder volgt een nadere toelichting op de methodische aanpak.

In *open data*-bestanden, beschikbaar op rechtspraak.nl, is gezocht naar uitspraken over personen die verdacht werden van georganiseerde vormen van sadistisch seksueel misbruik met ritueel satanische aspecten. De internetsite van de Rechtspraak voorziet in een uitgebreide selectie van uitspraken vanaf eind 1999 en dossiers van bekende rechtszaken en bepaalde thema's. Er wordt op deze website gebruikgemaakt van *Open Data*, hetgeen deze informatie publiekelijk en elektronisch beschikbaar maakt. Voor de rechtspraak gaat het dan om data, (geanonimiseerde) uitspraken, ECLI's³ en vindplaatsen van jurisprudentie. Niet alle uitspraken in Nederland zijn echter openbaar gemaakt. Van de rechtszaken die digitaal te vinden zijn, zijn alleen het vonnis en de motivering ervan openbaar. Persoonsgegevens van eiser en gedaagden zijn geanonimiseerd. De Commissie heeft geen inzage gehad in het achterliggende gerechtelijk dossier en rapporten van politieonderzoeken.

De *open data*bestanden van rechtspraak.nl zijn beschikbaar gesteld door de overheid. Andere zoekmachines zijn door diverse partijen opgezet, maar putten uit hetzelfde archief aan uitspraken. Om die reden is niet gezocht in meerdere databases. De volgende zoektermen zijn gebruikt in de zoekmachine op de website van de Rechtspraak (www.rechtspraak.nl): 'satanisch', 'ritueel misbruik', 'cult', 'kinderpornonetwerk' en 'pedonetwerken'. Deze zoektermen zijn gekozen om zodoende tot een zo diverse mogelijke weergave van uitspraken te komen. In navolging van de afbakening van de definitie in het hoofdrapport van de Commissie, is specifiek gezocht op satanisch ritueel misbruik als subcategorie van georganiseerd sadistisch seksueel misbruik. Er is niet nader gespecificeerd op alleen zaken met minderjarigen als slachtoffer. Ook zaken met meerderjarige slachtoffers zijn dus meegenomen. Zoektermen zoals 'sadistisch' en 'georganiseerd' seksueel misbruik zijn niet gebruikt omdat dit zal leiden tot een te brede weergave aan rechtszaken die niet specifiek gaan over satanisch rituele aspecten. Voor zaken tussen 1990 en 1999 zijn mediabronnen gebruikt omdat de data van Rechtspraak.nl niet verder teruggaat dan 1999.

Over de gehele periode sinds 1990 is ook gekeken naar aangiftes die in diverse mediabronnen zijn genoemd. Dit is gedaan omdat de bron Rechtspraak.nl alléén uitspraken bevat. Informatie over aangiftes en redenen om (niet) te vervolgen kunnen uit de

³ De ECLI staat voor *European Case Law Identifier*, een Europese standaard voor het nummeren van rechterlijke uitspraken. Tot medio 2013 werd in Nederland gebruikgemaakt van het Landelijk Jurisprudentie Nummer (LJN). Sindsdien zijn de LJN-nummers volledig geïntegreerd met het ECLI-register op de Rechtspraak.nl-website.

mediabronnen worden gehaald.⁴ Er is gebruikgemaakt van geschreven traditionele mediabronnen (bijvoorbeeld kranten- en tijdschriftartikelen en geschreven moderne mediabronnen (websites van particuliere personen of hun stichtingen/organisaties) en op dezelfde zoektermen gezocht. Het betreft een overzicht van veel in de media genoemde aangiftes: niet alle (in media genoemde) aangiftes door slachtoffers zijn in dit deelrapport beschreven.

Uitspraken gevonden via Rechtspraak.nl

Opvallend is dat géén van de zaken gevonden in het digitale archief van rechtspraak.nl gaat over verdachten die worden berecht voor het plegen van georganiseerd sadistisch misbruik met ritueel satanische aspecten.

Satanische aspecten

Van de tien gevonden zaken die een *satanisch* aspect kennen, zijn er twee *niet* relevant voor dit deelrapport. In één zaak gaat het over een persoon die veroordeeld is voor bedreiging met zware mishandeling via de mail, waarin er een satanische vloek wordt uitgeroepen (Rechtbank Zutphen, 17 april 2007, ECLI:NL:RBZUT:2007:BA3076). Een tweede zaak gaat over een vreemdelingenzaak die is aangegaan door een asielzoekende waarin gesproken wordt over het feit dat haar ouders in een satanische sekte in Kenia zitten, en dat ze om die reden niet terug wil (Rechtbank Den Haag, 7 december 2004, ECLI:NL:RBSGR:AS3727). De overige acht zaken zijn *wel* relevant, maar gaan niet over de berechting van verdachten voor ‘satanisch’ misbruik. Het betreft zaken en onderwerpen die ‘eromheen’ spelen.

Een zaak uit 2001 met satanische aspecten gaat bijvoorbeeld over een moeder die tot in het hoger beroep een schadevergoeding eist van haar dochter voor aantijgingen die zij in 1996 jegens haar moeder in een brief heeft gedaan: *“de moorden, seksueel misbruik en satanische rituelen die je mij en de andere kinderen hebt aangedaan zijn nooit vergeven”* (Hoge Raad, 27 april 2001, ECLI:NL:HR 2001:AB1337). Een andere zaak uit 2009 gaat over een civielrechtelijke veroordeling van een therapeut die onzorgvuldig gehandeld heeft door in het kader van aanrakingstherapie het geslachtsdeel en de borsten van een cliënt te betasten. De therapie voor incestproblematiek duurde al meer dan tien jaar, en de therapeut had verteld dat de cliënt *“slachtoffer was van satanisch ritueel misbruik”* (Rechtbank Utrecht, 28 oktober 2009, ECLI:NL:RBUTR:2009:BK1546).

⁴ In het deelrapport *Politieregistraties* is nagegaan of er in de periode van 2014 tot en met 2021 in de politiesystemen meldingen en aangiftes voorkomen van georganiseerd sadistisch misbruik met satanisch rituele elementen, en wat de kenmerken van de zaak, de melders en de beschuldigten zijn.

Verder is er een recente zaak gevonden van een man die veroordeeld is voor bedreiging van meerdere personen en voor het tot stand brengen van een ontploffing bij een politiebureau. De man maakte meerdere ambtenaren via de mail en op het Binnenhof uit voor ‘satanische kindermoordenaars en verkrachters’ (Rechtbank Oost-Brabant, 23 september 2021, ECLI:NL:RBOBR:2021:5060). Twee andere gevonden zaken (van zowel een uitspraak door de rechtbank als een zaak in hoger beroep) waarin ‘satanische aspecten’ genoemd zijn, gaan over een vader die veroordeeld is voor bedreiging van een gezinsvoogd met een ‘misdrijf tegen het leven gericht’ van Bureau Jeugdzorg, alsmede voor laster tegen openbare instellingen en tegen een ambtenaar. De kinderen van deze man zijn uit huis geplaatst en hij gelooft dat zij sindsdien slachtoffer zijn van “*een pedoseksueel netwerk*” (Rechtbank Amsterdam, 27 februari 2013, ECLI:NL:RBAMS:2013:BZ7211; Gerechtshof Amsterdam, 11 september 2014, ECLI:NL:GHAMS:2014:4057). Een laatste zaak betreft een kort geding uit 2017 en gaat over de weigering door de redactie van De Volkskrant om een verzoek tot rectificatie in te willigen. Dit verzoek was om teksten aan te passen in een boek over ‘complotdenkers’, waarin de journalist (en eiser) zelf ook genoemd is (Rechtbank Amsterdam, 28 maart 2017, ECLI:NL:RBAMS:2017:1873). De onderzoeksjournalist is in het ongelijk gesteld.

Twee recente uitspraken waarin ‘satanisch’ genoemd is gaan over de gebeurtenissen in Bodegraven in de zomer van 2021, waarbij op en nabij een begraafplaats bloemen zijn gelegd voor vermeende minderjarige slachtoffers van een ‘satanisch pedofiel netwerk’. Deze situatie hield enige tijd aan en de gemeente ervoer overlast. Drie initiatiefnemers hebben voor deze actie een oproep gedaan aan volgers van hun mediakanalen. De Gemeente Bodegraven wordt in de eerste zaak toegekend dat ze genoemde personen mag vorderen tot het staken van deze acties. Ook dienen de betreffende initiatiefnemers hun uitlatingen op sociale media en webpagina’s over het bestaan van een ‘satanisch-pedofiel netwerk’ en over ‘ongefundeerde verdachtmakingen’ aan specifieke personen te verwijderen (Den Haag 2 juli 2021, ECLI:NL:RBDHA:2021:6769). De tweede zaak ligt in het verlengde hiervan. Omdat de uitlatingen van de initiatiefnemers niet (tijdig) zijn verwijderd, ondanks de bestaande vordering, is in deze tweede zaak bepaald dat de politie toegang mag hebben tot de telefoon van één van de initiatiefnemers om drie door hem beheerde chatgroepen op Telegram (dit is een dienst voor chatberichten, gebruikt op mobiele telefoons) af te sluiten voor bestaande en nieuwe volgers (Rechtbank Den Haag, 8 oktober 2021, ECLI:NL:RBDHA:2021:11250).

Rituele aspecten

Van de twaalf zaken waarin een ‘ritueel’ aspect naar voren komt, is er géén zaak die betrekking heeft op ‘ritueel misbruik’ zoals centraal staat in dit deelonderzoek, namelijk ‘satanisch ritueel’ misbruik van minderjarigen. In verschillende (zeden)zaken wordt het woord ‘ritueel’ in een andere context gebruikt. Het gaat soms om een niet-zedenzaak (Gerechtshof Leeuwarden, 22 januari 2010, ECLI:NL:GHLEE:2010:BL0315 over de Groninger

HIV-zaak; Rechtbank Den Haag, 14 december 2007, ECLI:NL:RBSGR:2007:BC1195 over dood van een minderjarig meisje na veelvuldig lichamelijk mishandelen), over het woord 'ritueel' in zaken over mensenhandel van meerderjarigen (Rechtbank Midden-Nederland, 14 november 2012, ECLI:NL:RBMNE:2021:230; Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 9 september 2016, ECLI:NL:GHARL:2016:10785) en over een incestzaak van een minderjarige meisje (Rechtbank Noord-Nederland, 23 juli 2015 ECLI:NL:RBNNE:2015:3617). Een andere zaak gaat over een verkrachting waarbij 'ritueel' duidt op routinematige gedragspatronen van de verdachte die terechtstaat (Hoge Raad, 9 oktober 2007 ECLI:NL:PHR:2007:BA9177). In weer een andere zaak gaat het over het gebruik van rituelen (in dit geval voodoo) als bedreiging om een Nigeriaanse vrouw te laten zwijgen over het eerder 'geprostitueerd zijn' (Rechtbank Maastricht, 14 november 2012, ECLI:NL:RBMAA:2012:BY3189). De term 'ritueel misbruik' komt tot slot voor in zedenzaken waarin misbruik getoetst diende te worden aan de criteria genoemd in de *Aanwijzing opsporing en vervolging inzake seksueel misbruik* inzake de toen nog verplichte consultatie van bijzondere zedenzaken door de Landelijke Expertisegroep Bijzondere Zedenzaken (Rechtbank Den Haag, 27 oktober 2010, ECLI:NL:RBSGR:2010:BO2057; Gerechtshof Den Haag, 1 april 2011, ECLI:NL:GHSGR:2011:BR4470; Hoge Raad, 20 augustus 2013, ECLI:NL:PHR:2013:1420; Rechtbank Noord-Nederland, 26 januari 2015, ECLI:NL:RBNNE:2015:387).

In een recente zaak uit 2021 gaat het over een veroordeling tot gevangenisstraf voor en een tbs-maatregel jegens een persoon die in het kader van mensenhandel seksuele handelingen verrichte en schuldig bevonden is aan het vervaardigen en in bezit hebben van kinderporno, aan jeugdprostitutie en aan ontuchtige handelingen met meerderjarigen en minderjarigen. Het 'rituele' element heeft betrekking op de herhaling van de wijze waarop verdachte slachtoffers in de situatie bracht waarin ze seksueel misbruikt konden worden (Rechtbank Midden-Nederland, 27 januari 2021, ECLI:NL:RBMNE:2021:221).

Cult

De zoekterm 'cult' leverde geen uitspraken op die gaan over een cult waarin het op georganiseerde wijze seksueel misbruiken van minderjarigen voorkomt, zoals centraal staat in het onderzoek van deze Commissie. Het betreffen voornamelijk vreemdelingenrecht-zaken over verzoeken om niet terug te hoeven keren naar een Afrikaans land van herkomst uit angst om gedood te worden of andere straffen te zullen ondergaan in 'cults' binnen de familie of 'cults' waarbij de betrokkenen zelf eerder (op criminele wijze) onderdeel van uitmaakten (Rechtbank Den Haag, 18 juni 2021, ECLI:NL:RBDHA:2021:6493; Rechtbank Den Haag, 27 februari 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:1803; Rechtbank Den Haag, 23 maart 2011, ECLI:NL:RBSGR:2011:BQ5108).

Netwerken

De zoektermen gericht op netwerken resulteren in uitspraken van zaken die mogelijk informatie bieden over ‘georganiseerde netwerken’ die minderjarigen uitbuiten of seksueel misbruiken. In de gevonden zaken wordt niet gesproken over ritueel satanische aspecten. De zoektermen ‘kinderpornonetwerken’ en ‘pedonetwerk’ leiden naar enkele zaken waarin gesproken is over (inter)nationale netwerken waarin beeldmateriaal van seksuele handelingen bij minderjarigen in omloop is, wordt gemaakt of verspreid. In vijf zaken komt het aspect ‘kinderpornonetwerken’ naar voren, en in zeven zaken de term ‘pedonetwerk’.

In de uitspraak van een zaak uit 2006 is er sprake van een veroordeling tot gevangenisstraf en tbs-maatregel voor verkrachting van een kind van ongeveer vijf jaar, gepleegd in georganiseerd verband. De verdachte maakte deel uit van verschillende internationale kinderpornonetwerken en heeft *“willens en wetens zijn rol in die organisatie vervuld”* (Rechtbank Den Bosch, 11 oktober 2006, ECLI:NL:RBSHE:2006:AY9815). Een zaak van de militaire strafkamer uit 2018 gaat over het in bezit hebben van kinderpornografie (Rechtbank Gelderland, 17 december 2018, ECLI:NL:RBGEL:2018:5438). In deze zaak is er géén aanwijzing dat de verdachte bij een (inter)nationaal kinderpornonetwerk betrokken is.

In 2013 en 2014 komen de zaken voor de lagere rechtbank van een man die op dagverblijven (jonge) kinderen misbruikte (Rechtbank Zeeland West Brabant, 11 maart 2013, ECLI:NL:RBZWB:2013:BZ6722) en diens medeverdachte (Rechtbank Zeeland West Brabant, 4 februari 2013, ECLI:NL:RBZWB:2013:BZ0434). De hoofddader is in hoger beroep tot een gevangenisstraf van 19 jaar en een tbs-maatregel veroordeeld (Gerechtshof Amsterdam, 26 april 2013, ECLI:NL:GHAMS:2013:BZ7211) voor het seksueel misbruiken van jonge kinderen en het vervaardigen, verspreiden en in bezit hebben van ‘kinderpornografisch materiaal’. In deze uitspraak staat bovendien dat de politie in Zweden een melding heeft gekregen dat er aanwijzingen zijn dat verdachte deel uitmaakte van een ‘internationaal pedofiellenetwerk’. Een tweede zaak inzake dezelfde dader betreft een cassatieberoep van de ouders van de misbruikte kinderen om een schadevergoeding voor het aangedane leed te krijgen (Hoge Raad, 16 september 2014, ECLI:NL:HR:2014:2668).

De zoekterm ‘pedonetwerk’ brengt uitspraken van zaken van een iets andere orde naar voren. De term ‘pedonetwerk’ is een term die gangbaar is in moderne mediabronnen, maar deze term wordt daarbuiten in (juridische) vaktaal niet veel gebruikt. In een kort geding in 2011 was er een vordering van de Staat tot het verwijderen van domeinnaam ministerpresidentrutte.nl., temeer omdat bezoekers van deze website doorgeleid werden naar klokkenluideronline.nl, waarop beschuldigingen gedaan zijn van betrokkenheid van publieke personen bij ‘pedo-netwerken’ (Rechtbank Haarlem, 1 september 2011, ECLI:NL:RBHAA:BR:6505). Een tweede uitspraak betreft een uitspraak tot rectificatie en een verbod op het doen van uitlatingen op internet over een tandarts die onderdeel zou zijn van

een pedonetwerk en banden zou hebben met sekstoerisme (Rechtbank Noord-Nederland, 17 december 2018, ECLI:NL:RBNNE 2018:5135). Een andere uitspraak uit 2015 gaat over een onderzoeksjournalist die veroordeeld is wegens het publiceren van smaadschriften via een website en via Twitter, waarin een NOS-hoofdredacteur verweten wordt *“direct verantwoordelijk te zijn voor de verwoeste levens van duizenden kinderen”* (Rechtbank Midden-Nederland, 30 juni 2015, ECLI: NL:RBMNE:2015:4800). In een andere uitspraak gaat het over strafbare uitlatingen en bedreigingen via Twitter van een bewindspersoon als ‘pedo’ (Rechtbank Oost-Brabant, 14 juni 2016, ECLI:NL:RBOBR:2016:3083).

Een recente uitspraak over ‘netwerken’ uit 2021 gaat over een kort geding dat is aangespannen tegen een justitie-klokkenluider Plug door een raadsheer, waarin deze vrouw stelt dat haar man door de aangeklaagde onterecht en publiekelijk wordt beschuldigd van seksueel misbruik⁵ (Rechtbank Rotterdam, 15 oktober 2021, ECLI:NL:RBROT:2021:10078). De aangeklaagde in het kort geding heeft deze beschuldigingen via socialmediakanalen en via een megafoon staand voor de woning van de raadsheer kenbaar gemaakt. Aangeklaagde maakt onderdeel uit van ‘Team Lisa’, dat graag ziet dat er in ‘Zaak Lisa’ veroordelingen komen (zie verder ‘Zaak Lisa’). Er is gevorderd de berichten op zijn socialmediakanalen over de beschuldigingen van verschillende personen te verwijderen. In 2022 blijkt dat Plug deels gehoor heeft gegeven aan deze vordering. Ook wordt hem een contactverbod en straatverbod rondom het huis van de raadsheer opgelegd op straffe van een dwangsom.

Een laatste uitspraak die gevonden is op de zoekterm ‘pedonetwerken’ is een zaak uit 2021 (Rechtbank Den Haag, 6 oktober 2021, ECLI:NL:RBDHA:2021:10736). In deze zaak is een man niet-ontvankelijk verklaard in zijn civiele vorderingen tegen de Staat der Nederlanden om alsnog (strafrechtelijk) onderzoek te doen naar vermeende gevallen van kindermisbruik. De man die de zaak aanspande tegen de Staat is, naar eigen zeggen, als kind slachtoffer geworden van seksueel misbruik toen hij uit huis geplaatst was en was toevertrouwd aan de Raad voor de Kinderbescherming. Gedurende de afgelopen twee decennia is deze man op zoek gegaan naar andere gevallen van ‘kindermisbruik en kinderpornonetwerken’. Jarenlang heeft hij naar eigen zeggen *“zeer concrete gevallen van kindermisbruik bij de Staat aangedragen”* en *“keer op keer is hij genegeerd of is er met die gevallen uiteindelijk niets gedaan”*. Ondanks het feit dat het gaat om verdenkingen van zeer ernstige misdrijven, lijken de *“politie, OM en het ministerie van Justitie en Veiligheid niets te willen ondernemen, waarmee zij doelbewust bepaalde strafbare praktijken in stand laten”*, aldus de eiser.

⁵ De uitlatingen worden over de man van de raadsheer gedaan. Haar man is de vader van het slachtoffer in de ‘Zaak Lisa’. Zijn ex-echtgenote heeft eerder aangifte gedaan van (ritueel satanisch) seksueel misbruik van ‘Lisa’. Het OM heeft de zaak tegen de vader geseponeerd omdat na onderzoek geen grond bestond voor verdere vervolging.

Samenvatting

Er kan gesteld worden dat de zoektermen die het meest voor de hand liggen bij het op zoek gaan naar rechterlijke uitspraken over georganiseerde netwerken waarin misbruik van minderjarigen plaatsvindt met satanische en/of rituele aspecten, geen zaken voortbrengen waarin duidelijk sprake is van verdachten die terechtstaan voor georganiseerd sadistisch seksueel misbruik met satanisch rituele aspecten. Het gaat voornamelijk om andere onderwerpen die zijdelings te maken hebben met dit type misbruik, zoals verzoeken van bezorgde burgers en journalisten tot het nader onderzoeken van mogelijk seksueel misbruik van minderjarigen door netwerken of vorderingen vanuit de rechtbank en het OM aan personen om te stoppen met beschuldigingen.

Rechtszaken genoemd in mediabronnen

In eerste instantie is als basis voor dit rapport uitgegaan van de rechtszaken die voortkomen uit de zoekopdracht in de digitale archieven van Rechtspraak.nl. Er blijken in die archieven vanaf 1999 (start digitaal archief) géén zaken te zijn die specifiek betrekking hebben op veroordelingen van verdachten voor de (betrokkenheid) bij georganiseerd sadistisch misbruik met satanische en/of rituele elementen. Mogelijk komen zaken waarbij deze termen niet nadrukkelijk zijn genoemd niet naar voren. Het hiervoor beschreven overzicht van de rechtszaken is niet allesomvattend. Om een vollediger beeld te schetsen van zaken die in verband worden gebracht met georganiseerd misbruik met satanische rituele kenmerken, is gebruikgemaakt van traditionele en moderne mediabronnen.

Rechtszaken over georganiseerd seksueel misbruik met ritueel satanische aspecten

Enkele rechtszaken die relevant zijn en plaatsvonden tussen de jaren 1991 tot 1995 zijn de Eper-incestzaken. In deze rechtszaken zijn er verdachten veroordeeld voor verschillende strafbare feiten. Omdat niet alle uitspraken in deze zaken openbaar zijn, is niet precies te achterhalen welke verdachte voor welk delict veroordeeld is en wat de aard van de straf is. Het slachtoffer Yolanda spreekt over sadistisch seksueel misbruik in een georganiseerde setting door een groep personen. Aspecten als onder stroom worden gezet via haar geslachtsdeel, illegale abortussen, sadistische mishandelingen, verkrachtingen, en offeren van baby's worden genoemd in haar boek dat ze na afloop van deze zaken schreef (Yolanda & Snoijink, 1994). Via haar moeder zou ze terecht zijn gekomen op seksfeestjes waaraan in de loop van de tijd veel personen tegen betaling deelnamen, waaronder personen in belangrijke plaatselijke functies (huisarts, dominee, advocaat, politieagent en dergelijke).

Deze zaken (Epe I, II en III) zijn hieronder kort beschreven aan de hand van de openbare (digitale) documenten die hierover beschikbaar zijn.⁶ In 1990 doen de twee zussen Yolanda en Eveline van B. uit Epe aangifte van seksueel misbruik, babymoord en illegale abortussen, uiteindelijk leidend tot drie rechtszaken. De zussen zeggen op sadistische wijze jarenlang te zijn misbruikt. Beschuldigden zijn de ouders, de broer, de ex-man van Yolanda en kennissen van de familie. Zij zijn beschuldigd van jarenlange incest en het verrichten van seksuele handelingen met minderjarigen in groepsverband. De incest zou medio jaren zeventig zijn begonnen, toen de zussen ongeveer acht en negen jaar oud waren. Op het moment van aangifte in de eerste zaak zijn beide zussen begin twintig.

Epe I betreft de eerste rechtszaak. In januari 1991 is de eerste zitting van de rechtbank Zutphen. De vader, de broers van de zussen en de ex-man van Yolanda worden veroordeeld tot gevangenisstraffen voor seksueel misbruik, mishandeling of incest. Uit de openbare informatie is niet te achterhalen waarvoor ieder persoon afzonderlijk is veroordeeld. In hoger beroep en in cassatie blijven deze straffen staan. De moeder van de zussen krijgt een gevangenisstraf opgelegd en wordt verminderd toerekeningsvatbaar verklaard wegens een intellectuele beperking. Voor sommige (mogelijk betrokken) kennissen is er onvoldoende wettig en overtuigend bewijs en volgt er vrijspraak. Epe II in 1993 is een vervolg op Epe I. Ten opzichte van de eerste rechtszaak (Epe I) is de verdenking van moord dan wel doodslag en zwangerschapsonderbrekingen door de ouders en enkele mannen die bij het seksueel misbruik zijn geweest toegevoegd. De Rechtbank Zutphen acht het illegaal en gewelddadig afbreken van zwangerschappen in de periode 1982-1984 en in de periode 1984-1990 bij Yolanda wél bewezen.⁷ Vader en moeder worden in 1994 uiteindelijk veroordeeld in hoger beroep tot gevangenisstraf (onbekend is waarvoor precies). De ex-man van Yolanda wordt in hoger beroep vrijgesproken. Nieuwe verdachten in Epe II zijn drie mannen die beschuldigd worden van verkrachting van Yolanda. Onder deze drie mannen zijn twee broers die bovendien van ontucht met Yolanda's jonge kinderen worden verdacht. Deze broers krijgen in hoger beroep een korte gevangenisstraf en tbs-maatregel opgelegd. Medio 2021 is deze tbs-maatregel voor beiden nog gaande.⁸ De derde rechtszaak (Epe III) gaat over nieuwe feiten en omstandigheden die tijdens het politieonderzoek in de eerdere zaken naar voren zijn gekomen. Er zijn bekentenissen van (seksueel) misbruik en incest van drie kinderen van een gezin uit Vaassen. De vader van de kinderen zit al in hechtenis vanwege de zaak Epe II, evenals de broers en buurjongens van het gezin. De moeder doet aangifte van zedendelicten jegens haar jonge kinderen. Later wordt zijzelf veroordeeld voor het medeplegen van verkrachting en aanranding van haar kinderen. In Epe III zijn de nieuwe verdachten een

⁶ Het gaat hierbij om (1) de uitspraak in een hoger beroepzaak verkregen uit een bibliotheek, (2) het boek *Mijn Verhaal* van slachtoffer Yolanda uit 1994, (3) Wikipedia, (4) traditionele mediabronnen en alternatieve mediabronnen.

⁷ In hoger beroep acht het Gerechtshof alleen de illegale abortussen in 1982 bij Yolanda en zus Eveline bewezen. Voor de illegale abortussen in andere jaren bestaat volgens het Gerechtshof niet voldoende bewijs.

⁸ Van Walraven, P. (2021, 9 augustus). Na 27 jaar is het einde van de tbs in zicht voor veroordeelde misbruiker in Eper incestzaak. *De Stentor*.

derde broer van de eerder veroordeelde broers in Epe II, hun moeder en haar vriend en de ex-man van Yolanda. Allen worden in hoger beroep veroordeeld tot korte en lange gevangenisstraffen. Onduidelijk is waarvoor precies (Hoge Raad, 21 februari 1995).

Er bestaat kritiek op de juistheid van de juridische uitkomsten in deze Eper-incestzaken. Rechtspsycholoog en hoogleraar Wagenaar heeft zich destijds stevig over de Eper-incestzaken uitgelaten. Hij was getuige-deskundige in de betreffende zaken en meende dat er feiten niet klopten. Het zouden door *“de slachtoffers verzonnen verklaringen zijn, en gefabriceerde bekentenissen”*, aldus Wagenaar.⁹ Rechtspsychologen enerzijds betoogden publiekelijk dat er verkeerde interpretaties zijn gemaakt en discussieerden met raadsheren hierover (Loth, 2009; Wagenaar, Israëls & van Koppen, 2009). In 2008 pleitte Wagenaar voor een herziening van de Eper-zaken omdat er sprake zou zijn van onterechte veroordelingen.¹⁰ In een publicatie uit 2002 zijn er volgens Wagenaar door politie, het Openbaar Ministerie en de rechters fouten gemaakt door Yolanda *“niet te diskwalificeren als getuige”*. De druk van de media, het schijnbaar evenwichtige en verstandige optreden van Yolanda en de ernst van de beschuldigingen zouden de rechters tot fouten en de veroordelingen bewogen hebben, aldus Wagenaar in 2002. Anderzijds waren ook de chercheurs die onderdeel uitmaakten van het rechteam kritisch op het (vroegtijdig) stopzetten van het onderzoek in 1993. Destijds waren zij *“teleurgesteld over de beslissing van justitie om het politieonderzoek te beëindigen”*. Ze gaven aan dat ze ‘graag meer onderzoek hadden gezien’, ook naar mogelijk rituele aspecten en andere nieuwe informatie die destijds voorhanden was.¹¹

Rechtszaken over netwerken gericht op seksueel misbruik van minderjarigen

Over het fenomeen georganiseerd sadistisch seksueel misbruik met ritueel satanische aspecten wordt in voornamelijk bronnen uit de moderne media aangegeven dat dit type misbruik ook (deels) plaatsvindt binnen georganiseerde nationale en internationale netwerken die zich bijvoorbeeld bezighouden met het vervaardigen en verspreiden van kinderpornografie of met handel in minderjarigen. Verder wordt er in deze bronnen gesproken over de betrokkenheid van bekende of hooggeplaatste personen hierbij. Binnen (inter)nationale netwerken en bij misbruik op seksfeesten zou ook sprake kunnen zijn van ritueel satanisch misbruik, aldus deze bronnen. Tot op het moment van schrijven is nog niet juridisch vastgesteld of dit ook zo is.

In onderstaande paragraaf volgt een beschrijving van de mediaberichten¹² over enkele internationale netwerken waar Nederlandse burgers direct of indirect bij betrokken zijn.

⁹ VARA TV-magazine (2002), De lessen van Epe, nr. 34 (61). Bron:

<https://www.traumaversterking.nl/media49.html>, geraadpleegd op 27 juni 2022.

¹⁰ Trouw (Red.). (2008, 21 maart). Hoogleraar pleit voor herziening Eper incestzaak. *Trouw*.

¹¹ Trouw (Red.). (1993, 29 november). Agenten betreuren einde onderzoek incestzaak Epe. *Trouw*.

¹² Het valt buiten de mogelijkheden van de Commissie om alle openbare documentatie over deze zaken te bestuderen. Er wordt volstaan met een beknopte beschrijving van mediaberichten over deze netwerken.

In 1996 kwamen de gepleegde delicten van Marc Dutroux aan het licht. Minderjarige meisjes zijn jarenlang door hem vastgehouden in de kelder na ontvoerd te zijn. Ook zijn zij seksueel misbruikt. Sommige van deze meisjes zijn vermoord, anderen overleefden. Dutroux is in 2004 veroordeeld tot levenslang voor onder andere ontvoering, verkrachting en moord.¹³ Dutroux heeft tijdens het gerechtelijk proces gezegd dat hij deel uitmaakte van een “Europees pedofilienetwerk, bestaande uit onder meer politiemensen, zakenmensen en hooggeplaatste Belgische politici”.^{14,15} Alternatieve mediabronnen schrijven dat er ‘zeker vertakkingen in Nederland zijn’.¹⁶ In deze bronnen worden ook verbanden gelegd met de Zandvoort-zaak en de Amsterdamse zedenzaak (zie beschrijving hieronder).

In 1998 speelt de Zandvoort-zaak waarin een kinderpornonetwerk aan het licht komt. De politie Kennemerland vindt ruim 60.000 pornografische afbeeldingen op gegevensdragers, waaronder enkele honderden afbeeldingen van kinderen met een gemiddelde leeftijd tussen tien en twaalf jaar. Dit beeldmateriaal zou destijds gedeeld en verspreid zijn.¹⁷ Het Nederlandse actualiteitenprogramma NOVA ontving materiaal via de Belgische burgerwerkgroep Morkhoven, die als missie heeft kinderpornografie te bestrijden. Deze werkgroep had nog eens 90.000 afbeeldingen, onder meer van kinderporno, overhandigd aan Interpol. Het beeldmateriaal is gevonden in de flat van Zandvoorter Ulrich¹⁸, afkomstig uit Duitsland. De Werkgroep Morkhoven¹⁹ heeft al het bewijsmateriaal onder de aandacht gebracht van justitie in België, Nederland en Frankrijk. De zaken zijn in meerdere landen geseponeerd wegens gebrek aan bewijs. De Zandvoort-zaak zou banden hebben met het netwerk waartoe Dutroux behoorde.²⁰

De Amsterdamse zedenzaak in 2010 is bekend als de zaak waarin onder andere Robert M. is veroordeeld tot een langdurige gevangenisstraf en tbs-maatregel. In december 2010 komt het seksueel misbruik naar boven dat hij pleegde met minderjarigen, toen hij medewerker

¹³ Eeckhaut, M. (2021, 14 augustus) De zaak-Dutroux 25 jaar later. ‘Ik ga u niet één meisje geven, maar twee’. *De Standaard*.

¹⁴ Wurde Manuel Schadwald von möglichem Dutroux-Netzwerk verschleppt? (2015, 12 juli). *Die Welt*. Geraadpleegd op 5 april 2022, van <https://www.welt.de/vermischtes/article143879658/Auf-den-Spuren-der-verlorenen-Kinder.html/> *Die Welt* in samenwerking met *Algemeen Dagblad*.

¹⁵ Het Parool (Red.). (2012, 20 april). Autopsiefoto's Dutroux-slachtoffers veroorzaken opschudding in België. *Het Parool*.

¹⁶ Voor een toelichting op en onderbouwing van de vermeende verbanden zie: <https://www.ellaster.nl/2019/02/22/het-pedonetwerk-van-dutroux-had-ook-banden-in-nederland/>. Geraadpleegd op 4 januari 2022.

¹⁷ Reformatorisch Dagblad (Red.). (1998, 17 juli). Terre des Hommes wil herstel zedenpolitie. Vijftien rechercheurs op kinderpornozaak. *Reformatorisch Dagblad*.

¹⁸ Ulrich kwam te overlijden, waardoor vervolging en berechting niet plaatsvond.

¹⁹ De media meldt dat de oprichter van deze werkgroep in 2008 werd veroordeeld tot een gevangenisstraf van 4 jaar voor zedenfeiten door het hof van beroep in Antwerpen. In 2013 werd hij schuldig bevonden aan aanranding van zijn minderjarige neef. In hoger beroep werd hij alsnog vrijgesproken. Bron: <https://www.hln.be/binnenland/kinderpornojager-marcel-vervloesem-vrijgesproken-voor-aanranding-neef~a53144ed/>

²⁰ De Telegraaf (Red.). (2001, 12 april). Justitie onderzoekt link Amsterdamse seksclubs en Dutroux. *De Telegraaf*.

was van kinderdagverblijven in Amsterdam en werkte als oppas. De slachtoffers waren zeer jong, enkelen nog een baby. Robert M. is veroordeeld voor seksueel misbruik en hij en zijn partner Richard O. zijn allebei veroordeeld voor het vervaardigen en verspreiden van kinderpornografisch materiaal. Het vervaardigde kinderpornografisch materiaal is verspreid via het internet. In die zin is er sprake van een georganiseerd netwerk.²¹ In een eerdergenoemde uitspraak van de Hoge Raad (zie vorige paragraaf) staat geschreven dat de politie in Zweden een melding heeft gekregen dat er aanwijzingen zijn dat Robert M. deel uitmaakte van een 'internationaal pedofielen-netwerk'. Het onderzoek dat startte naar aanleiding van deze zaak heeft wereldwijd tot arrestaties geleid.²² Onder meer de werkgroep Morkhoven brengt ook de Amsterdamse zedenzaak in verband met de Zandvoort-zaak.²³

Uit het voorgaande komt naar voren dat er ook in Nederland veroordelingen zijn geweest in zaken waar netwerken centraal stonden waarin er sprake is van minderjarigen die slachtoffer zijn geworden van handel in beeldmateriaal en seksuele uitbuiting. Het gaat in de genoemde zaken deels ook over virtuele netwerken, en dus niet alleen over fysieke bijeenkomsten van groepen personen waar misbruik van minderjarigen plaats zou vinden. De berichtgeving hieromtrent wijst op het bestaan van georganiseerde netwerken voor deze doeleinden. Op basis van de beschikbare openbare informatie is het niet mogelijk na te gaan of er ritueel satanische misbruik-elementen aanwezig waren in deze zaken.

Aangiftes van georganiseerd sadistisch misbruik van minderjarigen

Behalve de rechtszaken die hierboven beschreven zijn, zijn er sinds de jaren negentig aangiftes geweest die noemenswaardig zijn. Het gaat om aangiftes die voor zover bekend niet tot rechtszaken hebben geleid. Voor een overzicht van deze meest in de media genoemde aangiftes is uitgegaan van informatie uit traditionele en moderne mediabronnen over mogelijke georganiseerde netwerken betrokken bij seksueel misbruik van minderjarigen. Gerechtelijke stukken zijn hierover immers niet beschikbaar.

In de mediabronnen is geschreven over aangiftes die gedaan zijn in individuele gevallen waarin één persoon wordt beschuldigd door een minderjarig slachtoffer van niet alleen seksueel misbruik, maar ook van sadistisch seksueel misbruik in georganiseerd verband en/of van ritueel satanisch misbruik. Andere aangiftes gaan over personen in hoge functies (landelijk of meer regionaal) die betrokken zouden zijn bij 'seksfeestjes' waar minderjarigen

²¹ Het Parool/ANP (Red.). (2018, 2 oktober). Beelden misbruik Robert M. nog steeds op fora kinderporno. *Het Parool*.; De Volkskrant (Red.). (2012, 5 april). Robert M. was "vip" en 'grootste online-producent'. *De Volkskrant*.

²² Personen met link zedenzaak in buitenland. (2012, 30 mei). *NU.nl*. Geraadpleegd op 6 maart 2022, van <https://www.nu.nl/zedenzaak-amsterdam/2823123/personen-met-link-zedenzaak-in-buitenland.html>

²³ Bron: <https://morkhoven.wordpress.com/2013/02/12/kinderpornozaak-zandvoort-zedenzaak-amsterdam/> Geraadpleegd op 6 januari 2022.

misbruikt worden. Noemenswaardige onderzoeken hiernaar zijn het Baybaşin-onderzoek en het Rolodex-onderzoek. Andere aangiftes en aangespannen rechtszaken komen vanuit slachtoffers die in hun jonge jaren misbruikt zouden zijn door georganiseerde netwerken.

Baybaşin-onderzoek

Namens de heer Baybaşin is door zijn advocate Van der Plas in 2007 aangifte gedaan tegen de heer Demmink (destijds Secretaris-Generaal bij het toenmalige ministerie van Justitie) wegens seksueel misbruik jegens hem, meermaals gepleegd sinds 1990 in onder andere Turkije, net als uitlokking, vrijheidsberoving en deelname aan een criminele organisatie. Eerder in 2002 is Baybaşin zelf veroordeeld tot levenslang voor moord, gijzeling en drugshandel. Advocate Van der Plas stelt dat hij onterecht vastzit.²⁴ Een niet-openbaar politiek rapport van de Turkse overheid zou ten grondslag liggen aan deze onterechte beschuldiging. Kamerlid De Roon (PVV) stelde Kamervragen aan toenmalig minister van Justitie hierover in 2007 (Aanhangsel van de Handelingen II, nr. 2297, 2006-2007).²⁵ In 2008 doet Mustafa Y. uit Turkije eveneens aangifte van seksueel misbruik door de heer Demmink. Het OM besluit niet te vervolgen omdat er onvoldoende grond zou zijn hiertoe. Tot op heden wordt in de berichten op moderne mediabronnen nog steeds om aandacht gevraagd voor deze heer Baybaşin die al 'meer dan 25 jaar onterecht in de gevangenis' zou zitten.²⁶ In de context van deze aangifte is er in de traditionele en moderne mediabronnen niet gesproken over satanische of rituele aspecten.

Rolodex-onderzoek

Het Rolodex-onderzoek is eind jaren negentig gedaan naar de betrokkenheid van hooggeplaatste (justitie)ambtenaren bij (een georganiseerde vorm) van misbruik van minderjarigen op seksfeestjes.²⁷ Het interne onderzoek werd vernoemd naar de rolodex²⁸ van hoogleraar moderne geschiedenis Van Roon met daarin namen van mogelijk betrokken ambtenaren. Hij zou 'de spil van het netwerk' zijn geweest. Voormalig staatssecretaris van Justitie Teeven leidde als officier van justitie eind jaren negentig dit onderzoek. Het ging om aanwezigheid van vier hooggeplaatste personen uit de justitiële wereld bij seksfeestjes met minderjarige jongens.²⁹ Huiszoeking zou geen bewijs hebben opgeleverd. Er was informatie gelekt, wat onderzoek lastig maakte volgens de initiatiefnemer en hoofdofficier

²⁴ De Volkskrant/ANP (Red.). (2008, 2 juni). Vervolg topambtenaar geëist voor kindermisbruik. *De Volkskrant*.

²⁵ Originele nummer van zijn Kamervraag is 2060711500, ingediend op 4 april 2007.

²⁶ Voskuil, K. (2017, 4 juli). Levenslang voor Baybasin: terecht of niet? *De Stentor*.

²⁷ De belangrijkste punten uit de Rolodex-zaak met Joris Demmink. (2016, 24 november). *NU.nl*. Geraadpleegd op 6 april 2022, van <https://www.nu.nl/dvn/4270471/belangrijkste-punten-rolodex-zaak-met-joris-demmink.html>

²⁸ Een rolodex is een apparaat met roterende adreskaarten, dat voornamelijk op kantoren wordt gebruikt.

²⁹ Algemeen Dagblad (Red.). (2014, 14 maart). Demmink was wel in beeld bij onderzoek seksfeestjes. *Algemeen Dagblad*.

van justitie destijds.³⁰ De rechtbank droeg het OM begin 2014 op een onderzoek te starten naar alle aanklachten aan het adres van Demmink. Eind mei 2016 is dit onderzoek afgerond en is besloten geen nadere maatregelen te nemen. Het originele Rolodex-onderzoek leidde niet tot vervolgingen. Rechercheurs op dat onderzoek gaven tijdens de zitting aan geen zicht te hebben op de reden hiervoor; zijzelf meenden dat er wél aanwijzingen waren.³¹ In de context van deze aangifte is er in de traditionele en moderne mediabronnen niet gesproken over satanische of rituele aspecten.

Aangifte Bart van Well tegen de Staat der Nederlanden

De heer Van Well zegt een slachtoffer te zijn dat als minderjarige misbruikt is binnen een georganiseerd netwerk waarin prostitutie en seksueel misbruik plaatsvond. Hij zegt zelf eind jaren tachtig en begin jaren negentig vanaf zijn 14^e jaar tegen zijn wil in het prostitutiecircuit van Amsterdam te hebben gewerkt voor zo'n netwerk. Van Well zou bij een treinstation van straat geplukt zijn nadat hij, weggelopen van huis, naar de hoofdstad reisde, en binnen het netwerk ingezet zijn voor seksueel contact met mannen en het maken van pornografische films. Als volwassene doet Van Well in 2015 aangifte tegen de Staat der Nederlanden wegens het gedogen van seksueel misbruik van minderjarigen in de jaren '80 en '90 in Nederland.³² Van Well is voorheen een beschermde kroongetuige geweest in het Rolodex-onderzoek. In 2016 vindt hierover een rechtszaak plaats. Enkele hooggeplaatste ambtenaren worden ook in deze zaak genoemd door verschillende getuigen. Van Well zit begin 2022 in detentie omdat hij de heer Jaap van Dissel, in de voorgaande jaren directeur van het Centrum Infectieziektebestrijding van het RIVM, heeft bedreigd.³³ Na drie detenties in een paar jaar tijd werd begin 2022 door de rechter besloten hem te veroordelen tot veelpleger, en hij verblijft eind 2022 in forensisch psychiatrisch centrum De Kijvelanden in Poortugaal.³⁴ In deze aangifte van Van Well is niet expliciet gesproken over satanische of rituele aspecten.

Recent zijn er twee relevante aangiftes gedaan die betrekking hebben op beschuldigingen van hooggeplaatste ambtenaren die in georganiseerde groepen misbruik met satanisch rituele elementen zouden hebben gepleegd: de aangifte van 'Lisa' (niet haar echte naam) en de aangifte van de heer Knevel. Bij beide aangiftes wordt in mediabronnen wél gesproken over satanische of rituele aspecten en mogelijke betrokkenheid van hooggeplaatsten.

³⁰ NOS Nieuws (Red.). (2014, 24 maart). "Demmink wel in beeld Rolodex". <https://nos.nl/artikel/626548-demmink-wel-in-beeld-rolodex>

³¹ "Rolodex-onderzoek gestopt vanwege informatie over rol Demmink". (2016, 3 juni). *NU.nl*. Geraadpleegd op 12 maart 2022, van <https://www.nu.nl/binnenland/4272213/rolodex-onderzoek-gestopt-vanwege-informatie-rol-demmink.html>

³² Algemeen Dagblad (Red.). (2016, 16 april). Afgekeurde getuige zaak kindermisbruik: 'Wat een carnaval'. *Algemeen Dagblad*.

³³ "We snijden je open", celstraf voor bedreigen Jaap van Dissel. (2021, 2 juni). *Omroep West*. Geraadpleegd op 3 mei 2022, van <https://www.omroepwest.nl/nieuws/4406374/we-snijden-je-open-celstraf-voor-bedreigen-jaap-van-dissel>

³⁴ Bron: <https://www.bart-van-well-foundation.nl/> Geraadpleegd op 4 september 2022.

Aangifte door 'Lisa'

Moeder en dochter hebben aangifte gedaan van seksueel misbruik door de vader van Lisa in 2013. In de loop van de tijd kwamen er in de verklaringen steeds meer elementen naar voren die rituele en satanische aspecten bevatten. Lisa zou meerdere malen misbruikt zijn en bevallen zijn in een bos. Hier zouden meerdere mannen bij betrokken zijn en er zou sprake zijn geweest van misbruik van haar en andere jonge kinderen in een kroeg waar ook meerdere mannen betrokken zouden zijn geweest.³⁵ Het OM heeft besloten af te zien van vervolging vanwege gebrek aan bewijs. Huig Plug (de justitie-klokkenluider) heeft via zijn mediakanalen aandacht gevraagd voor de zaak Lisa (zie ook eerdergenoemde rechtszaak).

Aangifte door Joost Knevel

De heer Knevel verklaart tot zijn zesde levensjaar, met nog enkele andere kinderen van dezelfde leeftijd, satanisch ritueel misbruikt zijn. Getuigen die destijds hetzelfde hadden ervaren, zijn niet meer in leven. Hij beschuldigt met name drie personen: een arts, een leidinggevende van de peuterspeelzaal en naschoolse opvang, en de in 2020 dienstdoende directeur van het Centrum Infectiebeschrijving van het RIVM. Knevel zoekt medio 2020 contact met Micha Kat, een onderzoeksjournalist die via zijn mediakanalen al 10 tot 15 jaar aangeeft dat er sprake is van een doofpot rondom seksueel misbruik van minderjarigen door hooggeplaatsten. Kat staat in contact met de heer Raatgever. Zij brengen via video's hun eigen bevindingen naar voren over de verklaringen van de heer Knevel en gerelateerde zaken. Op alternatieve mediabronnen ligt de nadruk op het nader onderzoek doen naar dit soort zaken en ze niet slechts als complot denken weg te zetten.³⁶

In het najaar van 2020 probeert Knevel tevergeefs meermaals aangifte te doen bij de politie. Daarom stuurt hij een schriftelijke aanklacht naar vier procureur-generaals om zijn verhaal onder de aandacht te brengen. Eind november 2020 doet hij officieel aangifte en vertelt getuige te zijn geweest van drie moorden op kinderen die ook in het netwerk misbruikt zijn. In maart 2021 laat het OM per brief weten *“geen nader onderzoek te doen of tot vervolging over te gaan omdat er geen redelijke vermoedens van schuld zijn aan enig strafbaar feit”*. Naar aanleiding van het Bodegraven-incident wordt Knevel, woonachtig in Spanje, uitgeleverd aan Nederland, om hier zijn detentie uit te zitten voor bedreiging en opruiing.³⁷

³⁵ Deze zaak is in 2018 uitgebreid behandeld in het onderzoeksprogramma Argos van de VPRO. Bron: <https://www.vpro.nl/argos/media/afleveringen/2018/Het-verhaal-van-Lisa.html>. Geraadpleegd op 3 december 2021.

³⁶ Bron: [Gaaf de Bodegraven-zaak in de doofpot verdwijnen? - Ellaster](#). Geraadpleegd op 4 juli 2022.

³⁷ Haenen, M. (2021, 23 augustus). Complotdenker Joost Knevel door Spanje uitgezet naar Nederland. NRC.

Samenvatting en conclusies

Dit deelrapport beschrijft de aangiftes en rechtszaken in de periode 1990-2021 die direct of indirect verband houden met georganiseerd sadistisch misbruik van minderjarigen met ritueel satanische aspecten. Daarbij is gebruikgemaakt van openbare gerechtelijke uitspraken en informatie uit mediabronnen om tot een volledig beeld te komen hierover, gezien het feit dat de officiële juridische bronnen beperkingen kennen. De mediabronnen kunnen bovendien zicht geven op de zaken die spelen rondom aangiftes die niet hebben geleid tot een vervolging, maar in de (alternatieve) media geassocieerd zijn met mogelijk ritueel satanisch misbruik.

In eerste instantie is nagegaan wat de gekozen zoektermen aan rechterlijke uitspraken naar voren brengen. De zoekopdracht op Rechtspraak.nl bracht rond de veertig zaken naar voren. Van de zaken die gevonden zijn, heeft geen enkele zaak betrekking op een veroordeling van de *beschuldigten* voor 'ritueel satanisch misbruik' van minderjarigen. De zaken gevonden met de zoektermen 'satanisch', 'ritueel' en 'cult' hebben betrekking op andere typen zaken dan die centraal staan in dit onderzoek.

In de afgelopen dertig jaar zijn er diverse gerechtelijke uitspraken geweest die niet gaan over satanisch ritueel misbruik van minderjarigen, maar wel over georganiseerde netwerken waarbinnen misbruik van minderjarigen plaatsvindt. Het gaat meestal om netwerken waarin en waardoor kinderpornografisch materiaal internationaal verspreid wordt via het internet. Het gaat hierbij eerder om virtuele netwerken dan om fysieke bijeenkomsten waar het misbruik plaatsvindt. In de uitspraken over kinderpornonetwerken wordt niet gesproken over satanisch ritueel misbruik. In traditionele en moderne mediabronnen is de Dutroux-zaak in verband gebracht met de Zandvoort-zaak en met de Amsterdamse zedenzaak. Dit suggereert, aldus sommige mediabronnen, dat er een overlap in georganiseerde netwerken zou zijn.

De term 'pedonetwerken' daarentegen bracht een paar zaken naar voren waarin sprake is van veroordelingen voor laster gericht op hogergeplaatste personen. Een bijzonder patroon is daarbij dat de personen die de hooggeplaatsten beschuldigt van georganiseerd misbruik of ritueel satanisch misbruik zelf in de gevonden (civielrechtelijke) zaken terechtstaan. Een onderzoek naar de hooggeplaatsten die werden beschuldigd van seksueel misbruik (al dan niet van satanisch rituele aard) blijft hierdoor uit, ondanks dat dit is wat de aangevers wensten en onder de aandacht wilden brengen.

Géén van de rechtszaken die sinds 1990 hebben plaatsgevonden leidde tot een veroordeling voor specifiek georganiseerd sadistisch misbruik van minderjarigen met satanische en/of rituele aspecten. In de Eper-incestzaak van begin jaren '90 zijn beschuldigten veroordeeld. Voor zover na te gaan is, is dit voor ernstig seksueel misbruik, niet specifiek voor satanisch

ritueel misbruik. In de alternatieve media en het boek van het slachtoffer van deze incestzaak wordt hier wel over gesproken.

In de loop der jaren zijn enkele aangiftes gedaan van specifiek ritueel satanisch misbruik van minderjarigen. In andere aangiftes ligt het accent meer bij het georganiseerde aspect van het netwerk, waarbinnen ernstig seksueel misbruik van minderjarigen kan plaatsvinden en waarbij volgens de aangevers hooggeplaatsten aanwezig waren of ervan wisten.

De aangiftes hebben om verschillende redenen niet tot een vervolging van het OM geleid en dus ook niet tot een rechtszaak. Vaak is het gebrek aan aanvullend bewijs – bovenop de verklaring van de aangever en eventuele getuigen – de reden om geen aanleiding te zien tot vervolgen. In de traditionele media, en vooral ook in de moderne mediabronnen, worden alternatieve verklaringen genoemd voor het feit dat de aangiftes niet tot een vervolging leiden, zoals de bescherming van hooggeplaatste ambtenaren.

Bronnenlijst

- Algemeen Dagblad (Red.). (2014, 14 maart). Demmink was wel in beeld bij onderzoek seksfeestjes. *Algemeen Dagblad*.
- Algemeen Dagblad (Red.). (2016, 16 april). Afgekeurde getuige zaak kindermisbruik: 'Wat een carnaval'. *Algemeen Dagblad*.
- Banse, D., & Behrendt, M. (2015, 12 juli). Auf den Spuren der verlorenen Kinder. *Die Welt*.
- "De belangrijkste punten uit de Rolodex-zaak met Joris Demmink". (2016, 24 november). NU.nl. Geraadpleegd op 6 april 2022, van <https://www.nu.nl/dvn/4270471/belangrijkste-punten-rolodex-zaak-met-joris-demmink.html>
- De Telegraaf (Red.). (2001, 12 april). Justitie onderzoekt link Amsterdamse seksclubs en Dutroux. *De Telegraaf*.
- De Volkskrant (Red.). (2012, 5 april). Robert M. was "vip" en 'grootste online-producent'. *De Volkskrant*.
- De Volkskrant/ANP (Red.). (2008, 2 juni). Vervolging topambtenaar geëist voor kindermisbruik. *De Volkskrant*.
- Haenen, M. (2021, 23 augustus). Complotdenker Joost Knevel door Spanje uitgezet naar Nederland. *NRC*.
- Het Parool (Red.). (2012, 20 april). Autopsiefoto's Dutroux-slachtoffers veroorzaken opschudding in België. *Het Parool*.
- Het Parool/ANP (Red.). (2018, 2 oktober). Beelden misbruik Robert M. nog steeds op fora kinderporno. *Het Parool*.
- Loth, M. (2009) "'Slapende rechters' of 'dwalende deskundigen'?", *Nederlands Juristen Blad*, p. 1142-1147
- NOS Nieuws (Red.). (2014, 24 maart). "Demmink wel in beeld Rolodex". <https://nos.nl/artikel/626548-demmink-wel-in-beeld-rolodex>
- "Personen met link zedenzaak in buitenland". (2012, 30 mei). NU - Het laatste nieuws het eerst op NU.nl. Geraadpleegd op 6 maart 2022, van <https://www.nu.nl/zedenzaak-amsterdam/2823123/personen-met-link-zedenzaak-in-buitenland.html>
- Reformatorisch Dagblad (Red.). (1998, 17 juli). Terre des Hommes wil herstel zedenpolitie. Vijftien rechercheurs op kinderpornozaak. *Reformatorisch Dagblad*.
- "Rolodex-onderzoek gestopt vanwege informatie over rol Demmink". (2016, 3 juni). NU.nl. Geraadpleegd op 12 maart 2022, van <https://www.nu.nl/binnenland/4272213/rolodex-onderzoek-gestopt-vanwege-informatie-rol-demmink.html>
- Trouw (Red.). (1993, 29 november). Agenten betreuren einde onderzoek incestzaak Epe. *Trouw*.
- Trouw (Red.). (2008, 21 maart). Hoogleraar pleit voor herziening Eper incestzaak. *Trouw*.
- Van Walraven, P. (2021, 9 augustus). Na 27 jaar is het einde van de tbs in zicht voor veroordeelde misbruiker in Eper incestzaak. *De Stentor*.
- Verbruggen, P. (2021). *Methoden van systematische rechtspraakanalyse: Tussen juridische dogmatiek en data science*. Boom Juridisch Uitgevers: Den Haag.
- Voskuil, K. (2017, 4 juli). Levenslang voor Baybasin: terecht of niet? *De Stentor*.
- Wagenaar, W.A., Israëls H. & P.J. van Koppen (2009), "Een niet erg wakkere raadsheer", *Nederlands Juristen Blad*, p. 1447-1448, naschrift Marc Loth op p. 1451.
- Wagenaar, W.A., Israëls H. & P.J. van Koppen (2009). *Eper-incestzaak*. In: De slapende rechter. Amsterdam: Bert Bakker.
- "We snijden je open", celstraf voor bedreigen Jaap van Dissel. (2021, 2 juni). *Omroep West*. Geraadpleegd op 3 mei 2022, van <https://www.omroepwest.nl/nieuws/4406374/we-snijden-je-open-celstraf-voor-bedreigen-jaap-van-dissel>
- "Wurde Manuel Schadwald von möglichem Dutroux-Netzwerk verschleppt?" (2015, 12 juli). *Die Welt*. Geraadpleegd op 5 april 2022, van <https://www.welt.de/vermischtes/article143879658/Auf-den-Spuren-der-verlorenen-Kinder.html>